

„Makoldi Sándor munkássága, életműve”

Ajánlás a Debreceni Értéktárba

Makoldi Sándor a pedagógus

Makoldi Sándor pedagógiája épp oly sokrétű, szerteágazó tartalmakra, irányokra bontódott, mint teoretikus létének rétegződése.

Pedagógusként négy évtizeden keresztül a műveltség számos területét képviselve gondolkodta, tevékenykedtetta, inspirálta, „útba állította” tanítványait.

Tanított szellemtudományt, kultúrtörténetet, művészettörténetet, gyermekkultúrát, vizuális kommunikáció és módszertanát, magyarságismeretet, festészetet, mesekutatást. Minden, általa képviselt műveltségterület alapját a magyarság kultúrája, a törzsiműveltség egyetemessége, a természettudomány és a csillagászat széles spektruma jelentette. Mindezekre építette a tág horizontú tananyagrészeit, melyeket minden szeletében áthatott a vertikális irány természetessége, a láthatatlan világ jelenvalósága.

Az értelmezve megőrzendő hagyományok alkották tanításainak keretét. Az ősök hagyományaik örökségét vizsgálta, kutatta tanítványaival, és ezekhez a tanulmányokhoz olyan hidakat teremtett, melyek segítségével az általa tanított több nemzedék megtapasztalhatta a világ teljességét, s ebben saját, egyéni és személyes helyének kereteit, felelősségét, szabadságát.

Pedagógiájában a mérték az ember létének kozmikus egysége, ennek fokozatos kibontása, megismerése, részekre fejtése, majd újra egészszé építése. A mindenben jelenlévő minőség érzékeny felfedezésének, majd ennek tiszteletteljes, de bátor tevékenységekbe való átültetésének igényét szorgalmazta.

Módszertanának és pedagógusi magatartásának legsajátosabb eleme embertársainak feltétel nélküli elfogadása. Tanítványait egyéni fejlesztési utakon arra készítette, hogy saját mikroviláguk felkutatása után egyre bővülő körben jussanak el a makro léptékű világok megismeréséhez: alkotva, gondolkodva rácsodálkoztatni a világra, az élet sokszínűségét kutatni még a legparányibb lélegzésben is, ahol a lépték minden helyzetben a magyarság népművészetének, folklórjának működési elve.

Módszerének hármassága teljességet adott, s széles kisugárzása biztonságban tartotta tanítványait. A hármasság *a hagyományok megismerése*, majd sok utat járt értelmezések után *a tradíciók (felelős) őrzése*, ennek technikai, technológiai feldolgozása után pedig a harmadik fokozat, *az újraterejtés szabadságának kialakítása*. A személyes és a közösségi felelősségvállalás mindennek a következménye volt az általa működtetett és közvetített tudásban és praxisban.

Vallotta, hogy mindennek a megtapasztalás a nyitánya. A pedagógiai modelljét a természet működésének mintájából merítve folyamatosan táguló koncentrikus halmazokba rendezte, a legkisebb, sejtnyi méretű vizsgálendő szerves egységet az univerzumi magaslatokig emelte. A tartalom mélysége és magassága a földtől az égig, majd azon túl, a transzcendenciáig, a láthatatlan világba vezetett. Emberképéből a legteljesebb humanizmus áradt, mely leginkább tanítványainak teljes személyiségükben való megnyitásban, elfogadásában és adottságaiknak felszabadításában rajzolódott ki. Célját és szándékát, miszerint az egyén maga fedezze fel önmagát, saját önkifejező eszközeit, a világmegismerés útján pedig az alkotás lehetőségét, amelyhez biztonságot adó alap és keret maga a magyar műveltség teljessége, tanítványaiba áthagyományozta. Indirekt úton adta át a természetes áthagyományozás technikáit, ennek eszközkészletét, a gondolkodtatás számtalan formáját.

Sajátos metodikájának színterei csúcán az újra értelmezett vizuális vagy szokásbéli helyzetek működtetése, a mindenkori jelenbe emelése, majd az önálló alkotás folyamatának megéltetése állt. A múlt – jelen – jövő, a felfedezés – tapasztalat – alkotás, a felismerés – őrzés – újraterejtés hármassága minden tanítását áthatotta.

Kutatásának és módszertanának egyik lényeges eleme a gyermekkultúra magas szintű tiszteletén nyugodott. A magyar népművészet, a törzsiművészet és a gyermeki világkép összecsengése, egymásból való értelmezése minduntalan rendszert adott a gondolkodtatás ívének.

A vizuális nevelésben organikusán gondolkodó és alkotó, a természet rendjét értő, ehhez igazodó, a vizualitást üzenet közvetítő nyelvnek tekintő, ezt biztonsággal használó, a képes beszéd egyetemes létét értő, látó alkotó nevelése volt a célja. Tanítási programjában a szerves szemléletet, mint rendszert adó, világkép meghatározó, életformát és létezésünk alapstruktúráját jelentő eszmeiséget tartotta irányt adónak, megélhetőnek. Az organikus vizuális nevelés alapfeltételének tekintette a tapasztalást, a természet és az emberi lét összefüggéseinek, folyamatainak vizuális értelmezését, a folyamatok tér-idő egységben való ábrázolását, a létező világ egyéni és egyetemes kódjainak letapogatását, vizuális megfejtését.

Metodikájában fontosnak tartotta a természet működésében élő, abban teljességgel, szervesen jelenlévő ember testi-lelki-szellemi énjének vizsgálatát.

Szorgalmazta, hogy az ünnep- és mindennapjainkban legyenek jelen a természet modelljéből és modelljére íródott tartalmak (népköltészet, mitológiák, legendák, vallási ünnepek, népszokások), a szervesmodellt értő, beszélő, megmutató népművészet, a kézműves mesterségek. Tanításaiban ennek útját járták tanítványai, ehhez kaptak mintákat, teremtett helyzeteket.

Szabályzó elvként élte és közvetítette a hagyományozott létmodell, a gyermeki vizualitás, a természettel összecsengő, abban teljességgel, szervesen jelenlévő és élő ember tevékenységét. Az ezekhez vezető úton teljes lényével azt közvetítette, hogy mindenkit egyéni és a személyesen bejárható úton szabad megközelíteni, kibontakoztatását biztosítani, az egyén és az egyetemes lét kohéziót hoz létre, egymást feltételezik.

Makoldi Sándor pedagógiai hitvallását, metodikájának alapegységeit, emberi és pedagógiai attitűdjeit kutatni, alkalmazni érdemes, sőt, elhagyhatatlan. Mesei fordulattal élve: a nemzet minden szegletébe szétsugárzott Makoldi Tanár Úr tanításának szellemi és gyakorlati hangja, az áthagyományozás, a hagyományozódás technikáinak mintái, az újrateremtés bölcsessége és emberi nyugalma.

Debrecen, 2018. május 13.

Láposi Terka

- művészet- és színházpedagógus
- a Vojtina Bábszínház játszószínházának művészeti vezetője
- a DE-Gyermeknevelő és Gyógypedagógiai Karának mesteroktatója
- a Magyar Bábművészek Szövetségének, a Magyar Bábjátékosok Egyesületének, a Magyar Drámapedagógusok Társaságának, az UNIMA Magyar Központjának és az AS-SITEJ Magyar Központjának tagja
- a Debrecen Kultúrájáért díj (2014), „Az év művésze” díj (2015), Csanak József díj (2016) birtokosa